

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА

№

92.

KURYER WILENSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 25-го Нолбря.—1847—Wilno. WTOREK, 25-go Listopada.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 18-го Нолбря.

Высочайшій Рескриптъ,

данный на имя Члена Государственнаго Совѣта, Статсъ-Секретаря Барона Корфа.

Баронъ Модестъ Андреевичъ! Повелѣвъ, по возвращеніи Статсъ-Секретаря Графа Блудова, вступить ему, по прежнему, въ управление Собственной Моей Канцеляріи, Я съ особеннымъ удовольствіемъ объявляю вамъ совершенную благодарность за всегдашнюю готовность вашу исполнять обязанности, доверіемъ Моимъ на васъ возлагаемыя, и за неутомимое усердіе, оказанное вами въ продолженіе временнаго управленія вашего И-мъ Отдѣленіемъ Собственной Моей Канцеляріи.

Пребываю къ вамъ благосклонный.

На подлинномъ собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Царское Село,
3-го Нолбря 1847 года.

С М Ъ С Ъ.

Концертъ Викентія Банькѣвича.

(Сообщено).

На дилхъ публики наша, всегда готовая отдавать справедливую дань талантамъ, приняла съ радостіемъ молодого артиста-скрипача, Викентія Банькѣвича. И въ самомъ дѣлѣ давно уже, именно со времени бытности здѣсь Скандинавскаго Барда, Оле-Булл, знатоки музыки не восхищались такимъ музыкальнымъ вечеромъ, какой 18-го числа прошлаго мѣсяца доставилъ имъ Г. Банькѣвичъ своею игрою, такъ трудною въ достиженіи ея совершенства и въ своемъ совершенствѣ такъ восхитительною для тѣхъ, которые не могутъ быть равнодушны къ звукамъ этого пѣвучаго и вмѣстѣ упорнаго инструмента. Главное достоинство игры Г. Банькѣвича, равно проявляющееся какъ въ мелодическомъ напѣвѣ, такъ и во многихъ блестящихъ пассажахъ, есть преобладаніе почти непреодолимыхъ трудностей, юношескій жаръ и сила, живое и возвышенное чувство, притомъ тщательная обработка и совершенство въ техническомъ оттошеніи. Эти качества, вмѣстѣ взятая, такъ рѣдко встречающіяся въ одномъ лицѣ, даютъ право Г. Банькѣвичу назваться артистомъ перваго разряда.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 18-go Listopada.

NAJWYŻSZY RESKRYPT,

do Członka Rady Państwa, Sekretarza Stanu, Barona Korfa.

Baronie Modescie synu Andrzej! Rozkazawszy, po powrocie Sekretarza Stanu Hrabiego Błudow, objąć mu, jak wprzód, zarząd II-go Wydziału Własnej Mojej Kancelaryi, ze szczególnemъ задолженіемъ оświadczamъ вамъ zupełną wdzięczność, за ciągłą готовоść waszą do wypełniania obowiązków, przez Moje zaufanie na was wkładanych, i за niez mordowaną gorliwość, okazaną przez was w ciągu tymczasowego zarządzania waszego II-m Wydziałemъ Własnej Mojej Kancelaryi.

Pozostaję ku вамъ przychylnymъ.

Na oryginalne własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

НИКОЛАЙ.

Carskie-Sioło,

3-go Listopada 1847 roku.

ROZMAITOŚCI.

KONCERT WINCENTEGO BAŃKIEWICZA.

(Nadestano).

Przed niejakimъ czasem publiczność nasza, rada zaw sze oddawać sprawiedliwy dank talentóm, przyjęła z pełnemъ uznaniemъ милого артиста-скрипача, родомъ з тѣй краины, P. Wincentego Bańkiewicza. I rzeczywiście, dawno już, to jest od czasu bytności tutaj Barda Skandy nawskiego, P. Olle-Bull, wieczórъ музыкальный такъ przyjemny jak d. 18 przeszłego miesiąca, zająłъ wyznawcówъ sztuki, takъ trudnej do doścignienia w całej dzielnosci swojej, jak w swoimъ wygórowaniu, najmiliej zachwycającej i porywającej duszę nieobojętną na nieporównane wdzięki tonów, tego śpiewnego i razemъ kapryśnego instrumentu. Główną zaletą gry P. Bańkiewicza przebijającą zarówno w melodyjnymъ śpiewie, jak w wielu świetnychъ passażachъ, jest przewycięzenie niepokonanychъ prawie trudności, siła i zapał młodzieńczy, czucie żywe i podniesione, przyltemъ wielkie wyrobienie i doskonałość w części czysto technicznej. Połączone te przymioty, jakъ rzadko w jednej osobie spotykać się dają, takъ nadają P. Bańkiewiczowi prawo do uznawania артиста pierwszego rzędu.

Высочайшими Грамотами, 13-го Октября, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами ордена Св. Анны 1-й степени, Генераль-Маіоры: Командирь 1-й Бригады 13-й Пѣхотной Дивизіи, *Дикс*, и состоящій по Арміи *Румянцовъ*.

— Высочайшимъ Приказомъ, по Военному Ведомству отъ 12-го Октября, производится: за *отличія, оказанныя при взятіи сел. Салты*: состоящій при Главнокомандующемъ Отдѣльнымъ Кавказскимъ Корпусомъ, Дивизионный Докторъ, Докторъ Медицины, Статскій Совѣтникъ *Андреевскій* и Профессоръ Императорской Медико-Хирургической Академіи, Докторъ Медицины и Хирургіи, Статскій Совѣтникъ *Пироговъ*, — оба въ действительные Статскіе Совѣтники.

— Высочайшимъ Приказомъ, по Гражданскому Ведомству, 4-го Октября, состоящій при Намѣстникѣ Царства Польскаго для особыхъ порученій, Статскій Совѣтникъ *Литке*, назначенъ Исправляющимъ должность Пlockаго Гражданскаго Губернатора.

ИЗВѢСТІЯ СЪ КАВКАЗА.

Съ устройствомъ въ нынѣшнемъ году новой станицы на рѣкѣ Ассѣ, у переправы Ахъ-Барзой, непокорные Карабулаки лишились изобильныхъ равнинъ, по обоимъ берегамъ этой рѣки простирающихся. Передовой пунктъ сей стѣсныя горцевъ, долженъ былъ обратить на себя ихъ усилія. 11-го Сентября, огромное сборище съ 8-ю значками внезапно показалось изъ лѣса, мгновенно окружило станицу, и захватило вблизи насущія скоты. Командовавшій резервами на Ассѣ, Генеральнаго Штаба Подполковникъ *Гросманъ*, помчался навстрѣчу непріятелю, отбилъ добычу и, подкрѣпленный Подполковникомъ *Слѣпцовымъ*, преслѣдовалъ хищниковъ за Ассу, до самой вершины Черныхъ Горъ. Горцы потеряли убитыми болѣе ста человекъ, одинъ значекъ, 73 лошади и много оружія. Съ нашей стороны убито 7 казакъ, ранено 13 и контужено 6. Послѣ взятія селенія Салты, въ Дагестанѣ все было спокойно; оставшіяся еще въ сборѣ непріятельскія партіи разошлись по домамъ, а Шамиль скрылся въ Ведень. 21-го Сентября, Самурскій отрядъ выступилъ къ Цудахару, гдѣ Главнокомандующій нашелъ до 300 вновь водворенныхъ семействъ. Для защиты ихъ, а въ особенности для связи Кумуха съ Сѣвернымъ Дагестаномъ, тамъ оставленъ одинъ батальонъ пѣхоты при одномъ орудіи; войска расположены въ отдѣльномъ хуторѣ, который немедленно укрѣпленъ. Со всѣхъ сторонъ получаютъ свѣдѣнія, что паденіе Салты навело страхъ на всѣ горныя общества, и поколебало довѣріе Дагестанцевъ къ Шамилю, подъ глазами котораго, вопреки его клятвѣмъ и обѣщаніямъ, истребленъ въ конецъ храбрый гарнизонъ и разрушены до основанія твердыни и башни считавшіяся въ горахъ неприступными. 27-го Сентября, Главнокомандующій прибылъ въ Темиръ-Ханъ-Шуру, вмѣстѣ съ начальникомъ Самурскаго отряда, Генераль-Лейтенантомъ Княземъ *Ареутинскимъ-Долгорукинымъ*, почти уже выздоровѣвшимъ отъ полученной имъ раны 3 го Октября, Князь Воронцовъ отправился, черезъ Чиръ-Юртъ, Внезапную, Хасовъ-

Произведенія его носятъ на себѣ печать оригинальности и собственной господствующей мысли, ни откуда незамѣтной, и при дальнѣйшемъ развитіи его музыкальнаго таланта служатъ ручательствомъ, что онъ будетъ однимъ изъ лучшихъ композиторовъ. Концертино его состоитъ изъ двухъ частей, изъ энергическаго *Allegro съ E dur* и *Rondo*, которому предшествуетъ краткое *Andanté*. Весь оркестръ унисономъ начинаетъ краткое энергическое вступленіе; эта первая мысль разсѣяна почти по всему *Allegro*; она пробивалась вездѣ и переходила чрезъ всѣ тоны, придаетъ его композиціи единство и цѣлость. Мысль эта послѣ нѣсколькихъ необыкновенныхъ измѣненій аккордовъ переходитъ въ ясное, отличающееся простотою, но выраженное съ жаромъ и чувствомъ пѣніе, которое сдѣлало на слушателей самое пріятное впечатлѣніе, и безъ сомнѣнія, только тотъ, кто владѣетъ смычкомъ съ такою легкостью и силою, какъ Г. Баянѣвичъ, въ состояніи приблизить звуки инструмента къ натуральному голосу. *Andante съ A dur* составляетъ только связь *Allegro съ Rondo*, но и тутъ видна мысль композитора, обнаруженная имъ во вступленіи, таже самая трогательность и таже чистота въ пѣніи. Какъ свѣжо, какъ юношески-живо и какъ энергически выражена слѣдующая за тѣмъ тема *Rondo*!

Презъ Найвысше Дипломата, 13-го Паździernика, Наймилостивей мianowani zostali Kawalerami Orderu Sw. Anny klasy 1 ej, Jeneral-Majorowie: Dowódzca 1 ej Brygady 13- ej Dywizyi Piechoty *Dick*, i liczący się w Armii *Rumiancow*.

— Презъ Найвысшы Rozkaz Dzienny, w Wydziale Wojennym, w dniu 12 Października wydany, zostali awansowani za odznaczenie się przy zdobyciu wsi *Salty*: znajdujący się przy Głównodowodzącym Oddzielnym Korpusem Kaukazkim, Doktor Dywizyjny, Doktor Medycyny, Radzca Stanu *Andryjewski*, i Professor Cesarskiej Akademii Medyko Chirurgicalnej, Doktor Medycyny i Chirurgii, Radzca Stanu *Pirogow*, — oba na Rzeczywistych Radców Stanu.

— Презъ Найвысшы Rozkaz Dzienny, w Wydziale Cywilnym, 4-го Października, zostający przy Namiestniku Królestwa Polskiego do szczególnych poruczeń, Radzca Stanu *Litke*, mianowany został pełniącym obowiązki Gubernatora Cywilnego gubernii Plockiej.

WIADOMOŚCI Z KAUKAZU.

Przez ustanowienie w roku bieżącym nowej stancji nad rzeką Assą, u przeprawy Ach-Barzój, nieulegli Karabułacy utracili żyzne równiny, rozciągające się po obu brzegach tej rzeki. Przewodny ten punkt, ścieśniając Górali, musiał zwrócić na siebie ich usiłowania. Dnia 11 Września, ogromna zgraja, z ośmiu proporcami, ukazała się nagle z lasu, i w jednej chwili opasawszy stancję, zajęła pasące się w pobliżu bydło. Dowodzący rezerwami nad Assą, ze Sztabu Jeneralnego Podpólkownik *Grosman*, ruszył szybko na spotkanie nieprzyjaciela, odbił mu zdobycz, i wsparty przez Pólkownika *Slepcowa*, ścigał rabusiów aż za Assę, do samego szczytu Gór Czarnych. Górale utracili w poległych przeszło 100 ludzi, i proporce, 73 koni i bardzo wiele broni. Z naszej strony poległo 7 kozaków, ranionych 13, a kontuzjowanych 6. — Po zdobyciu wsi *Salty*, w Dagestanie wszystko zostawało w spokojności; pozostałe jeszcze w zebrauiu partye nieprzyjacielskie rozeszły się po domach, a *Shamil* ukrył się w Wedenie. — Dnia 24 Września, oddział Samurski wyruszył ku Cudacharowi, gdzie Głównodowodzący znalazł do 300 nowo-osiedlonych rodzin. Dla obrony ich, a szczegelniej dla związku Kumucha z Dagestanem Północnym, pozostał tam jeden batalion piechoty, z jednym działem; wojsko to rozlokowało się w oddzielnym folwarku, który niezwłocznie został obwarowanym. — Ze wszystkich stron nadchodzą wiadomości, że upadek *Salty* nabawił postrachem wszystkie plemiona Górali; zachwiał zaufanie mieszkańców Dagestanu w *Shamilu*, pod którego okiem, wbrew jego przysięgom i obietnicom, wytopiony został ze szczytem męzny garnizon i zniszczono do gruntu warownie i baszty, uważane w górach za niedostępne. Dnia 27 Września, Głównodowodzący przybył do *Temir-Chan-Szury*, wraz z Naczelnikiem oddziału Samurskiego, Jeneral-Porucznikiem *Xięciem Argutińskim-Doigorukim*, prawie już uleczonym z odniesionej rany. Dnia 3 Października, Xiążę *Woreńcow* udał się przez *Czyr-Jurt*, *Wniezapnę*, *Ghasow-Jurt* i *Taszkicę*, do *Władikaukazu*. Z liczby mieszkańców *Cudacharu*, pociągniętych przez *Sz mila* za rzekę *Karakojsu*, 70 ciu, wydobywszy się z pod jego władzy, przem-

Kompozytorze też jego, poszą na sobie cechę oryginalności i myśli panującej własnej, znikąd nie przejętej, nie naśladowanej, a przy dalszem rozwinięciu jego talentu muzycznego, zapowiadają w nim jednego z celniejszych kompozytorów. Concertino jego, składa się z dwóch części, z energicznego *Allegro z E dur*, i z *Ronda*, które poprzedza krótkie *Andante*. Cała orkiestra unisono zaczyna krótkie energiczne wstęp; ta pierwsza myśl rozbrzucana prawie po całym *Allegro*, wszędzie dobitnie przebijająca, przeprowadzona przez rozmaite tony, nadaje tej kompozycji, wysoką cechę jedności i zlania, tworzącego nader przyjemną całość. Myśl ta, po kilku nadzwyczajnych zmianach akordów, przechodząc w piękny, łagodny, tchnący prostotą śpiew, oddany z zapałem i czuciem, uczynił najmiłsze na słuchających wrażenie, i bez wątpienia ten tylko, kto umie władać smyczkiem, z taką jak P. Bańkiewicz łatwością i siłą, zdołałby tyle przybliżyć dźwięk instrumentalny, do przyrodzonego śpiewu. *Andante z A dur*, jest tylko połączeniem *Allegro z Rondem*, a i tu widać tło myśli autora, stanowiącej wstęp, też samą rzewność i prostotę w śpiewie. Następujący po nim temat *ronda*, jakże świeży, jak wesoly, jak energicznie młody! ileż życia w instrumentacji, jaka szczegelniejsza całość w orkiestrze, tworząca z niej jakby jeden instrument! A tu jest miejsce oddać sprawiedliwość, umiejętnej dyrekcji P. Stanisława

Юртъ и Ташъ-Кичу, въ Владикавказъ. Изъ числа Цудахарцевъ, увлеченныхъ Шамилемъ за Каракойсу, 70 человекъ вырвались изъ его власти, и водворились вновь въ Цудахарахъ. Новыя поселенія въ селеніи Эрнели, близъ селенія Ишкарты, въ Чиркеѣ, около Егениевскаго Укрѣпленія и около Чиръ-Юрта, ежедневно усиливаются выходами изъ горъ.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

А В С Т Р І Я.

Пресбургъ, 12 Ноября.

Вчера, городъ нашъ осчастливленъ былъ прибытіемъ возлюбленнаго нашего Монарха, послѣ болѣе четырехдѣтнаго отсутствія. Всѣ улицы наполнены были безчисленными толпами народа, который встрѣтилъ Его Величество съ живѣйшимъ восторгомъ. Императоръ прибылъ на пароходѣ, вышелъ на берегъ подлѣ моста, сѣлъ на лошадь, и въ сопровожденіи эрцгерцога имѣлъ торжественный въездъ въ городъ, въ гусарскомъ мундирѣ. Сегодня, въ 8 часовъ утра, Е. В. принималъ депутацію обѣихъ табуль (палатъ); въ 10 часовъ изволилъ присутствовать на обычномъ при открытіи штатовъ богослуженія въ церкви примата. При нахождѣ Его Величества, какъ Короля Апостольскаго, стоялъ одинъ изъ епископовъ сократомъ, и послѣ богослуженія предшествовалъ Монарху въ залу засѣданій. Императоръ, окруженный государственными сановниками, возсѣлъ на тронъ, на ступеняхъ коего стояли высшіе чины двора. Въ галлереѣ, по правую сторону, заняли мѣста: Императрица, а за нею эрцгерцоги: Францъ-Карлъ, братъ Императора, и сынъ его Францъ-Иосифъ; сыновья эрцгерцога Карла: Альбертъ и Карлъ-Фердинандъ, а равно сынъ эрцгерцога Райнера, Вице-Короля Ломбардо-Венеціанскаго, Леопольдъ. Когда Монархъ занялъ мѣсто на тронѣ, первый канцлеръ государства гр. Аппони, изложилъ дѣла и причину созванія штатовъ, послѣ чего Императоръ самъ сказалъ по-Немецки, что штаты, въ предложеніяхъ, которые имъ будутъ сообщены, увидятъ его добрую волю и искренній желанія, и потому Его Величество убѣжденъ, что предложенія эти будутъ приняты съ полною довѣренностію. Графъ Майлатъ, *Judex Curiae* (президентъ штатовъ) принесъ Императору благодаренія за новыя доказательства Его милости и увѣрилъ въ неизмѣнную вѣрности. По окончаніи обряда открытія засѣданій, Императоръ и сановники отправились въ свои комнаты, а штаты приступили къ преніямъ о предложеніяхъ, врученныхъ имъ запечатанными великимъ канцлеромъ. Первое предложеніе состояло въ назначеніи эрцгерцога Стефана Венгерскимъ палатиномъ; штаты избрали его единогласно и съ величайшею радостію, и въ то же время избрали депутацію, поручивъ ей просить Императора о подтвержденіи этого выбора. Императоръ принялъ депутацію, сидя на тронѣ, подтвердилъ выборъ, принялъ отъ палатина присягу и сказалъ ему по-Венгерски, чтобы онъ исполнялъ обязанности свои по этому званію, какъ покойный его родитель.

Сколько жизни въ инструментациі, какая необыкновенная дѣлность въ оркестрѣ, которая дѣлается изъ него какъ бы одинъ инструментъ! Кстати здѣсь отдать должную справедливость искусной дирекціи Г. Станислава Монюшки, всегда готового жертвовать всѣмъ для искусства, на поприщѣ котораго онъ самъ трудится съ такимъ жаромъ, усердіемъ и знаніемъ дѣла.

Не упоминаемъ уже о блистательности пассажей въ игрѣ Г. Банькiewiczа, выполняемыхъ съ равною легкостію въ высокихъ и низкихъ тонахъ, о смѣлости подражанія пѣнію чижика, о сильномъ *tremolando* въ финалѣ *Rondo*, наконецъ о томъ несравненномъ *Staccato* въ *Andante*, когда однимъ движеніемъ смычка внизъ онъ издаетъ безчисленные тоны. Вообще, мы съ сожалѣніемъ прерываемъ разборъ этой композиціи, которая, безъ сомнѣнія, найдетъ себѣ надлежащую оцѣнку между учеными музыкантами, по мнѣнію которыхъ ей уступаетъ первенство, Украинская фантазія, произведеніе того же автора, выполненное въ тотъ же вечеръ. Остается еще сказать нѣсколько словъ о Венеціанскомъ карнавалѣ Эрнста. Обыкновенно лучшіе артисты нашихъ временъ, чтобы показать искусство своей игры, выполняютъ эту краткую тему Пганини, съ различными варіаціями и украшеніями, каждый по своему индивидуальному взгляду и

кнѣли się znowu do Cudacharu. Nowe osiedlenia we wsi Erpeli, w bliskości wsi Iszkarty, w Cyrkiei, około szanca Eugenijusza i około Czir-Jurtu, codziennie się wychodzą z gor zaludniają.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

A U S T R I A.

Prezburg, 12 listopada.

Dzień wczorajszy uszczęśliwił nasze miasto przybyciem ukochanego Monarchy, po pięcioletniej prawie nieobecności. Wszystkie ulice napełnione były nieprzeliczonymi tłumami ludu, który z najwyższymi oznakami uczuć radości powitał swego władzę. Cesarz przybył parostatkami, wyjąłował przy moście, wsiadł na konia i łącznie z Arcy-Xiążętami odprawił wjazd do miasta w mundurze huzarskim. Dziś, o godzinie 8 ej rano, przyjmował deputacje obu Tabul (Izb), zaś o godzinie 10 ej znajdował się na nabożeństwie Stanowem w kaplicy prymasowskiej. Przy kłęczniku Monarchy, jako Apostolskiego Króla, stał jeden z Biskupów z krzyżem, i poprzedzając go z tymże, zaprowadził po odbytych modłach do sali obrad. Cesarz, otoczony Dygnitarzami, zasiadł tron, na którego stopniach stanęli wielcy urzędnicy korony. Na prawej galerii zajęła miejsce Cesarzowa, za nią zaś Arcy-Xiążęta: Franciszek-Karol, brat Cesarzowski, i syn jego Franciszek-Józef; synowie Arcy-Xięcia Karola: Albert i Karol-Ferdynand; tudzież syn Arcy-Xięcia Rajnera, Wice-Króla Lombardzkiego, Leopold. Kiedy Monarcha zasiadł na tronie, pierwszy Kanclerz Państwa, Hrabia Appony, przedłożył cel i powód zwołania Stanów, poczem sam Cesarz przemówił po Węgiersku: „że Stany w przedłożonych im wnioskach, ujrzą najwyższe życzenie i najlepszą wolę; sądzi zatem, że je przyjmą z najzupełniejszą ulnością.“ Hrabia Mailath (*Judex curiae*, Prezes Stanów) złożył Monarsze dzięki za nowe dowody łaski, i zapewnił o niezłomnej wierności. Po skończonym obrzędzie zagajenia, Cesarz z Wielkimi Dygnitarzami udał się do swoich komnat, a Stany rozpoczęły obrady nad wnioskami, które im opieczetowane najwyższy Kanclerz wręczył. Pierwszym wnioskiem było polecenie Xięcia Stefana na Palatyna Węgierskiego; Stany obrały go jednomyślnie i z zapalem, tudzież wyznaczyły z groza swego deputacją, w celu uproszenia Monarchy, aby ten wybór potwierdził raczył. Cesarz przyjął ją, siedząc na tronie, potwierdził wybór, odebrał od nowego Palatyna przysięgę i w języku węgierskim polecił mu, aby swoje wysokie dostojenstwo sprawował tak, jak jego poprzednik i ojciec.

Moniuszki, zawsze gotowego nieść z siebie ofiarę, i pomoc ku podniesieniu sztuki, którą z taką znajomością, zapalem i godnością sprawuje.

Pomijamy już w grze P. Banikiewicza świetność pasażów, z równą łatwością w wysokich i niskich tonach utrzymana, śmiałość naśladowania śpiewu czyżka, to dzielne *tremolando* w finale *Ronda*, nakoniec to nieporównane *Staccato* w *Andante*, kiedy jednym pociągnięciem smyczka w dół, niezliczone, rzecz można, wydaje tony. Zgoła z żalem przerywamy rozbiór tej kompozycji, która niewątpliwie u uczonych muzyków, należyte znajdzie ocenienie, której zdaniem naszym, ustąpić musi pierwszeństwa, Fantazyja Ukrainka także utworu P. Banikiewicza, wykonana przezeń tegoż wieczora. Kilka słów wypadła nam jeszcze napomknąć o Karnawale Weneckim Ernsta. Słusznie artyści dzisiejsi pierwszego rzędu, zwykli uświetniać grę swoją wykonaniem tego krótkiego tematu Paganiniego, różnie go warjując i zdobiąc, każdy wedle indywidualnej myśli swojej i uczucia; P. Banikiewicz i w tym niedaleko od nich pozostał, a finał tej sztuki, własnego jego układu, nadzwyczajnych w wykonaniu trudności, obudził

ФРАНЦІЯ.

Парижъ. 16 Ноября.

Отъ имени королевской фамилии объявлено адвокату Брессону соболзнованіе, по случаю смерти его брата. Графиня Брессонъ приѣхала вчера въ Парижъ, съ тѣломъ покойнаго своего супруга.

— Въ послѣднее засѣданіе совѣта министровъ предложено, какъ слышно, постановленіе, чтобы не допускать никакой перемѣны въ порядкѣ выборовъ.

— Думаютъ вообще, что вопросъ о томъ, должны ли быть введены въ палату депутатовъ, во время предстоящаго собранія, депутаты французскихъ колоній, будетъ рѣшенъ положительно.

— Изъ полученныхъ министромъ торговли и земледѣлія отъ префектовъ департаментовъ донесеній, оказывается, что сборъ картофеля въ нынѣшнемъ году во всей Франціи былъ обильный, и что картофель не подвергается порчѣ, какъ сначала опасались.

— Заемъ въ 250 милліоновъ фр., утвержденъ 10-го числа за домомъ Ротшильда по цѣнѣ 75, 25. Одинъ только парижскій банкиръ вызвался произвести операцію займа, но по цѣнѣ болѣе значительной. Третьяго дня домъ Ротшильда внесъ уже въ казначейство 25 милліоновъ фр. въ счетъ утвержденного за нимъ займа. *Minimum*, назначенное министерствомъ для сего займа, было 72, слѣдовательно Ротшильда домъ могъ бы произвести операцію займа еще на болѣе выгодныхъ условіяхъ.

— Произведенные французскимъ правительствомъ, съ 1830 года займы, со включеніемъ и послѣдняго въ 250 милліоновъ, составляютъ въ сложности 910,000,000 франковъ.

— Правительство намѣрено соорудить рядъ укрѣпленій на островѣ Корсикѣ, этой передовой стражѣ Франціи на средиземномъ морѣ. Палатамъ предложено будетъ по сему предмету проектъ закона, требующій значительнаго кредита для исполненія сего намѣренія. Кажется, что министерство, съ нѣкотораго времени, обращаетъ особенное вниманіе на этотъ островъ, игравшій въ Исторіи важную роль и который, повидимому, призванъ къ великой будущности.

— Въ письмѣ изъ Мелиллы сообщаютъ слѣдующее: „Абд-эль-Кадеръ находится въ состояніи вести продолжительную борьбу, и хотя онъ не можетъ немедленно дать выгоднаго для себя сраженія императорскимъ войскамъ, однако надѣется на продолжительное и энергическое сопротивленіе. Между тѣмъ какъ Мулей Абд-эль-Раманъ совершалъ путешествіе изъ Марокко въ Фецъ съ такою медленностію, какъ будто бы его государство пользовалось совершеннымъ спокойствіемъ, Абд-эль-Кадеръ устраивалъ незначительную свою армію, и употребилъ всѣ усилія, чтобы расположить въ пользу своего дѣла начальниковъ риффскаго племени. Онъ наполнялъ свои *силосы* (подземные хлѣбные магазины) ячменемъ и пшеницею, и налагалъ денежные контрибуціи, съ помощію которыхъ успѣлъ запастись оружіемъ, порохомъ, и вооружить своихъ солдатъ. Такимъ образомъ Абд-эль-Кадеръ имѣетъ нынѣ военныхъ припасовъ и продовольствія на шесть мѣсяцевъ, и сдѣлалъ уже нужныя распоряженія для пріобрѣтенія новыхъ припасовъ, въ

чувству; Г. Банькѣвичъ и въ этомъ отношеніи не отсталъ отъ нихъ; а финалъ этой пѣсмы собственнаго его сочиненія; необыкновенно трудный въ исполненіи, возбудилъ громкія рукоплесканія и живѣйшее желаніе публики, слышать повтореніе этого прекраснаго музыкальнаго эплога.

Много пріятности придавъ этому вечеру Г. Бонолди пѣніемъ одной изъ новѣйшихъ аріи изъ оперы Верди, подъ названіемъ Парія, гдѣ выразилъ онъ глубокое чувство, особенно въ речитативѣ. Это пѣніе исполненное по правиламъ классической школы, доставило ему истинную признательность публики и громкія рукоплесканія.

Жаль, что кратковременное пребываніе Г. Банькѣвича въ нашемъ городѣ, во время проѣзда его въ столицу, не позволило ему вторично дать концертъ. Мы имѣли только удовольствіе слышать игравшій имъ въ здѣшнемъ театрѣ концертъ Липинскаго, и Фантазіи Лафонта. Но мы будемъ достаточно вознаграждены за эту потерю, когда услышимъ похвалу дальнѣйшимъ усиліямъ и успѣхамъ этого молодого артиста на трудномъ поприщѣ, на которое онъ выступилъ такъ блистательно.

К. Ш.

ФРАНЦУЗА.

Парижъ, 16 listopada.

Крѣль и цаля родзина Крѣлевска казали ошвидецы ад-вокатови Брессон своје uboleваніе, з powodu згону jego брата. Hrabina Bresson przybyła wczoraj do Paryża, ze zwłokami swego małżonka.

— Ministrowie mieli postanowić na ostatniej radzie, nie zezwolić na wprowadzenie żadnej reformy w wyborach.

— Sądzą w ogólności, że kwestya, czy deputowani z osad francuzkich już na przyszłym zgromadzeniu mają być wprowadzeni do Izby Deputowanych, w potwierdzający sposób rozwiązana zostanie.

— Prefektowie złożyli Ministrowi handlu i rolnictwa raporta o tegorocznym zbiorze kartoffli, z których się wykazuje, że ta jarzyna udała się wybornie w całej Francyi, i nie uległa chorobie, jak się tego z początku obawiano.

— Pożyczka 250 milionów fr. przybitą została dnia 10 domowi Rotschildów po cenie 75, 25. Jeden tylko bankier Paryzki złożył deklaracją, ale na wyższą cenę. Zawczoraj dom Rotschildów wniósł już do skarbu 25 milionów fr. na rachunek przyznanej mu pożyczki. *Minimum* oznaczone przez ministerstwo na tę pożyczkę, było 72; a zatem dom Rotschildów byłby ją mógł jeszcze taniej otrzymać.

— Pożyczki zaciągnięte przez rząd francuzki od 1830 roku, licząc w to i teraźniejsze 250 milionów, wynoszą 910,000,000 franków.

— Rząd zamysła wznieść szereg znacznych fortyfikacyi na wyspie Korsyce, tej przedniej straży Francyi na m. Śródziemnym. Izhom ma być przełożony w tym względzie projekt do prawa, żądający znacznego kredytu do wykonania tego planu. Zdaje się, że ministerstwo szczególną zwraca uwagę od niejakiego czasu na tę wyspę, która nie raz już w dziejach ważną grała rolę i która jeszcze do wielkiej zdaje się być powołaną przyszłości.

— List z Melilli donosi co następuje: „Abd-el-Kader postawił się w możności prowadzenia długiej walki, a lubo nie może się spodziewać, przynajmniej w obecnej chwili, zmierzyć się korzystnie z wojskiem cesarskiem; zawsze jednakże zdoła stawić mu długi i energiczny opór. Podczas gdy Muley Abd-er-Rhaman odbywał podróż z Marokko do Fezu, z taką powolnością, jak gdyby państwo jego używało zupełnego pokoju, Abd el-Kader uorganizował małą swoją armię i niezego nie zaniedbywał aby pozyskać dla swej sprawy naczelników pokolenia Riffu. Zapelniał swe *silosy* (podziemne spichrze) jęczmieniem i pszenicą, wybierał kontrybucye w pieniądzech, za pomocą których mógł się zaopatrzyć w broń, proch i uzbroić swych żołnierzy. W tej chwili Abd el Kader ma zapasy wojenne i żywność na sześć miesięcy, i poczynił rozporządzenia względem nabycia nowych zapasów, na przypadek wyczerpania posiadanych. Szeregi jego armii z każdym dniem się powiększają, a prócz tego, pomiędzy wojskiem Marokańskiem ma licznych agentów, którzy mu czynią nadzieję, że za pierwszym spotkaniem się, część ar-

dlan rżęsiste oklaski i żywą chęć publiczności, słysząc powtórnie ten świetny muzyczny epilog.

P. Bonoldi przydał wiele przyjemności temu wieczorowi, wykonaniem Aryi, z jednej z najnowszych oper P. Verdi, *Paria*, i rozlał w niej czucie-niezwyčajne, mianowicie w recitatiwo; to też śpiew jego, wedle prawideł klassycznej szkoły włoskiej wykonany, uzyskał dlań również głośne uznanie i żywe oklaski.

Żałować szęćrze należy, że krótki pobyt P. Banьkiewiczа w naszym mieście, w przejeździe jego do Stolicy Państwa, nie pozwolił mu wystąpić w powtórny koncert. Mieliśmy tylko przyjemność, słysząc wykonany przezeń w teatrze tutejszym koncert Lipińskiego i Fantazy Lafonta. Będziemy należycie wynagrodzeni za tę stratę, jeśli w oddaleniu słysząc od czasu do czasu będziemy z zaleta, o dalszych usiłowanіach i postępkach tego młodego artysty, w zawodzie trudnym, tak chlubnie przezeń poczętym.

K. S.

случае употребленія имѣющихся. Ряды его арміи въ каждыиъ днѣ усиливаются; сверхъ сего, между мароккскими войсками онъ имѣетъ много своихъ агентовъ, кои обнадеживаютъ его, что, при первой встрѣчѣ часть непріятельской арміи оставитъ мароккскія знамена, и присоединится къ его войскамъ.

— Принцъ Абд-эль-Раманъ, сынъ Мулея Солимана, дяди и предшественника теперешняго Императора мароккскаго Мулея Абд-эль-Рамана, бѣжалъ въ лагерь Абд-эль-Кадера и протестовалъ противъ присвоенія престола слѣдовавшаго ему по праву. Полагаютъ, что это обстоятельство доставитъ эмиру много новыхъ приверженцевъ.

— Въ Акбарѣ пишутъ, что въ округѣ Тенези случилось плачевное происшествіе. Кайдъ этого округа, находясь въ Шебедіастъ, услышавъ выстрѣлъ въ одной изъ палатокъ, и немедленно туда отправился. Онъ нашелъ тамъ убитаго Араба и жену его съ пистолетомъ въ рукахъ. Женщина эта тутъ же созналась въ содѣланномъ ею преступленіи, и кайдъ приказалъ содержать ее подъ карауломъ въ ея палаткѣ, намѣреваясь допросить ее на другой день. Въ ночь, родные убитаго ворвались въ палатку, убили преступницу; а сами спаслись бѣгствомъ.

— Третьяго дня скончался здѣсь бывшій переводчикъ при Наполеонѣ, во время Египетской экспедиціи, Сулейманъ.

18 Ноября.

На сихъ дняхъ будетъ помѣщено въ Мониторѣ постановленіе о созваніи палаты къ 28 Декабря, и другое о назначеніи новыхъ членовъ палаты перовъ, въ числѣ коихъ будутъ бывшій посланникъ въ Константинополь баронъ Буркене и ген. Бедо.

— Говорятъ, что министерство иностранныхъ дѣлъ получило важныя депеши изъ Аенъ.

— Контръ-адмиралъ Брюа привезъ Королю собственноручное письмо Королевы Помаре и 21 юношу съ Сандвичевыхъ острововъ, которые прибыли во Францію воспитываться.

— Со времени открытія желѣзной дороги въ Булонь, утренніе и вечерніе англійскіе журналы читаютъ въ Парижѣ на другой день.

— Въ здѣшнихъ газетахъ напечатано показаніе числа жителей главнѣйшихъ городовъ Франціи: изъ этого показанія видно, что въ Парижѣ считается 1,053,897 жителей; въ Лионѣ 159,000; въ Марселлѣ 133,000; въ Бордо 120,000; въ Руанѣ 91,000; въ Ванъ 82,000; въ Лилль 67,000; въ Страсбургѣ 52,000; въ Сентъ-Этьеннѣ 47,000; въ Нимѣ 47,000; въ Метцѣ 42,000; въ Орлеанѣ 42,000; въ Аміенѣ 41,000. По этому выходитъ, что въ двѣдцати большихъ французскихъ городахъ состоитъ въ сложности меньшее число жителей, нежели въ одномъ Парижѣ.

— Здѣшнія судебныя газеты наполнены нынѣ ежедневно подробными извѣстіями о разбояхъ, смертоубійствахъ, самоубійствахъ, воровствахъ и всякаго рода преступленіяхъ, совершаемыхъ какъ здѣсь въ столицѣ, такъ и въ провинціяхъ.

— Родственники гр. Мортъе, помѣстили его въ домъ умалишенныхъ въ Иври.

А н г л и я.

Лондонъ 15 Ноября.

Въ *Times* сообщаютъ сегодня, что дипломатическіе представители одной или многихъ великихъ державъ формально изъявили Британскому кабинету намѣреніе, представитъ нынѣшнее печальное состояніе Швейцаріи на разсмотрѣніе главнѣйшихъ Державъ; заключившихъ Вѣвскій трактатъ, и отвратить ужасы угрожающей междоусобной войны дружественнымъ посредничествомъ между двумя партіями, на которыя раздѣленъ Швейцарскій Союзъ. При нынѣшнемъ положеніи дѣлъ, въ *Times* считаютъ долгомъ Британскаго правительства поддержать, по причинамъ Европейской политики, нейтралитетъ Швейцаріи, объявленнй 20-го Ноября 1815, по силѣ коего, чужестранная интервенція ни въ какомъ случаѣ не можетъ имѣть мѣста въ этой странѣ.

— Въ вулическомъ арсеналѣ занимается нынѣ рабочихъ болѣе, чѣмъ занималось въ военное время 1814 года.

— Въ *Morning-Post* утверждаютъ, что лордъ Пальмерстонъ заключилъ условіе съ герцогомъ Броли, на

мѣи неприязнелскіей опуеи хорагвие Мароканскіе, абы станѣе под доводатвемъ его.

— Хиже Abd-el-Rhaman, syn Mujeja Solimana, stryja i poprzednika terazniejszego Cesarza Marokanskiego, Mujeja Abd el-Rhamana, schronil się do obozu Abd-el-Kadera i zaniósł protestacją przeciw przywłaszczeniu tronu, który mu się z prawa należał. Sądzą, że krok ten przysporzy Emirowi wielu nowych stronników.

— Akhbar donosi, że w okręgu Tenezie zdarzył się nader smutny wypadek. Kaid rzezonego okręgu, znajdując się w Szebebias, usłyszawszy wystrzał w jednym namiocie, udał się tam natychmiast i zastał zabitego Araba, a jego żonę trzymającą w ręku pistolet. Kobieta ta przyznała się natychmiast do popełnionej zbrodni. Kaid kazał ją uwięzić w namiocie, w zamiarze przesłuchania jej dnia następnego; tymczasem w nocy wdarli się do namiotu krewni zabitego, sprawczynią zbrodni zamordowali i sami uciekli.

— Zawczoraj umarł tłumacz Napoleona z czasów wyprawy Egipskiej, Sulejman.

Dnia 18 listopada.

W tych dniach spodziewają się ogłoszenia w *Monitorze*, zwolującego Izby na dzień 28-my grudnia. Przy témże postanowieniu ma być dołączone i drugie, zawierające nominacją nowych członków Izby Parów; w liczbie tych mieścić się mają: były Poseł w Stambule, Baron Bourquenei i Jenerał Bedeau, dowodzący w Afryce.

— Mówią, że do ministerstwa spraw zagranicznych nadeszły ważne depeze z Aten.

— Kontr Admiral Bruat przywiózł własnoręczny list Królowej Pomareh do Króla Francuzów, tudzież 21 dzieci z wysp Sandwichskich, mających pobierać wychowanie we Francyi.

— Od czasu otworzenia drogi żelaznej do Boulogne, dzienniki angielskie, tak ranne, jako i wieczorne, czytane są nazajutrz w Paryżu.

— Ogłoszono tu spis ludności główniejszych miast Francyi, z którego wykazuje się, że: Paryż ma 1,053,897 mieszkańców; Lugdan 159,000; Marsylia 133,000; Bordeaux 120,000; Rouen 91,000; Nantes, 82,000; Lille 67,000; Strazburg, 52,000; Saint-Etienne 47,000; Nimes 47,000; Metz 42,000; Orleans 42,000; Amiens 41,000; zatem dwanaście miast największych we Francyi, liczą razem mniej ludności jak samo miasto Paryż.

— Tutejsze gazety sądowe napełnione są teraz codziennie szczegółowemi doniesieniami, o rozbojach, morderstwach, samobójstwach, kradzieżach i wszelkiego rodzaju zbrodniach, popełnianych tak tu w stolicy jak i na prowincyach.

— Hr. Mortier oddany został przez swoją rodzinę do szpitala obłąkanych w Jvry.

А н г л и я.

Лондонъ, 15 listopada.

W naczelnym artykule dziennika *Times* piszą dzisiaj, że dyplomatyczni reprezentanci jednego czy wielu wielkich mocarstw, formalnie oświadczyli Brytan-kiemu gabinetowi swój zamiar, poddania obecnego stanu Szwajcaryi pod rozagę głównych mocarstw, które traktat Wiedeński zawarły i odwrócenia okropności wojny domowej przez przyjazielkie wdanie się między obudwoma stronictwami, na które się Związek Szwajcarski rozdzielił. Atoli w obecnym położeniu rzeczy, *Times* uważa za powinność angielskiego rządu utrzymać, z przyczyn europejskiej polityki, neutralność Szwajcaryi, zapewnioną oświadczeniem z d. 20 listopada 1815 roku; podług brzmienia którego, interwencya obca, w żadnym przypadku, nie może mieć miejsca w tym kraju.

— W zbrojowni Woolwich pracuje teraz więcej robotników niż w czasie wojennym w roku 1814.

— *Morning-Post* donosi, że Lord Palmerston zawarł układ z Xięciem Broglie, mocą którego prawo saliczne m

основаніи коего Салической законъ будетъ возстановленъ въ Испаніи, но за то Англія признаеть владычество Франціи въ Алжиріи.

— Епископъ Гирфордскій д-ръ Мосгревъ назначенъ архіепископомъ Йоркскимъ.

— Изъ Манчестера и Ливерпуля получены извѣстія благоприятныя прежнихъ; число банкротствъ уменьшается, и торговля хотя медленно, начинаетъ возстановляться.

— Изъ Портъ-о-Пренса отъ 3 Октября увѣдомляютъ, что президентъ Сулукъ возвратился въ этотъ городъ и возстановилъ прежній порядокъ.

— Изъ Монтевидео сообщаютъ, что Англичане, по требованію мѣстнаго начальства, 25 Августа, очистили замокъ Лозе, въ коемъ содержали они гарнизонъ. Коммодоръ Гербертъ увѣдомилъ притомъ генеральнаго консула г-на Гуда, что онъ поставилъ свои корабли въ столь близкомъ отъ берега разстояніи, что во всякомъ случаѣ можетъ защищать имущество Британскихъ подданныхъ. Носится слухъ, что замокъ Лозе будетъ переданъ Французамъ.

— У береговъ Ирландіи 10 с. м. разбился пакетботъ, шедшій изъ Нью-Йорка; причеиъ погибли 91 человекъ.

Г Е Р М А Н І Я .

Франкфуртъ на Майнѣ, 15 Ноября.

Герцога Гессенскій, послѣ непродолжительной болѣзни, сегодня скончался. Герцогъ хотя и жестоко страдалъ, но сегодня по-утру всталъ съ постели и спокойно окончилъ жизнь.

— Собранный въ Дрезденѣ почтовый конгрессъ, опредѣливъ, 30 Октября, пониженіе почтовой таксы съ писемъ для всей Германіи, такимъ образомъ плата за одно письмо, имѣющее вѣса не болѣе 1½ золотника, будетъ взиматься, за шесть миль пути, 2 коп. сер., за двадцать миль—5 коп. и болѣе двадцати, 10 коп. сер.

— Въ Рейнскомъ Наблюдателѣ напечатано: „Здѣсь сдѣлали весьма важную находку, то есть отыскали кости Карла Великаго. Оттонъ III, какъ извѣстно, повелѣлъ въ 1,000 году открыть императорскій гробъ, а Фридрихъ Барбаросса, послѣ причтенія Папою Паскалемъ III, императора къ лику святыхъ, велѣлъ въ 1,165 году собрать его кости и хранить въ ящикъ. — Потомъ мощи эти были затеряны, не смотря на всѣ старанія, дѣланныя въ послѣдствіи, для отысканія ихъ. На дняхъ случайно открыли сказанный ящикъ въ запертомъ мѣстѣ въ ризницѣ, гдѣ онъ простоялъ столько столѣтій въ стѣнной скрытой нишѣ.“

Ш В Е Й Ц А Р Я .

Кантонъ Бернскій.

Мы сообщили вчера вкратцѣ извѣстія о взятіи Фрейбурга союзными войсками. Городъ сдался на капитуляцію, послѣ бомбардированія, продолжавшагося нѣсколько часовъ. Условіями капитуляціи постановлено: что Фрейбургскій Кантонъ отлагается отъ Зондербунда, и предоставляетъ Сейму рѣшеніе вопроса о Іезуитахъ. (Извѣстно, что этотъ вопросъ служить только видимымъ предлогомъ къ нападению на кантоны Зондербунда). Капитуляція заключена 14-го Ноября. Атакъ открыли 13-го числа, въ 3 часа утра, съ разныхъ сторонъ. На границахъ Цюрихскаго и Ааргаускаго Кантоновъ произошли кровавыя стычки, 10-го Ноября было сраженіе на Санъ-Готардѣ. Войска Кантона Ури были отражены съ большіимъ урономъ.

— Въ Бернской Народной Газетѣ пишутъ: „При вступленіи въ Стеффисъ, Ваадтскія войска захватили правительственнаго намѣстника, всѣхъ духовныхъ и знатныхъ особъ; они заставляютъ ихъ слѣдовать за собою, какъ золожниковъ. Солдаты хотѣли силою ворваться въ тамошній монастырь, и только съ трудомъ были удержаны отъ этого своими офицерами. Въ Іезуитскомъ пансіонѣ они не нашли ни души.“

Цюрихскій Кантонъ.

Цюрихскій Комендантъ, Маіоръ Брендлинъ, общародоваль, 12-го Ноября, вечеромъ, слѣдующій бюллетень: „По официальныхъ донесеніямъ, полученнымъ здѣсь сегодня, въ часъ по-полудни, войска Зондербунда вторглись въ Дитвейль (въ Фрейенамтѣ). Бригада Кенига (дивизія Циглера) стоитъ противъ не-

быть приыврѣcone в Испаніи, зато навзаием Англія узна владытво Франци в Алжирѣи.

— Dotychczasowy Biskop z Hereford, Dr. Musgrave, mianowany został Arcybiskupem Jorkskim.

— Z Manchester i Liverpool nadeszły zaspakajające wiadomości; liczba upadłości zmniejsza się, a handel, lubo zwolna, znouwu się podnosić zaczyna.

— Donoszą z Port-au-Prince, na wyspie Hajti, pod d. 3-m października, że Prezydent Soulouque wrócił do tego miasta, i wszystko do dawnego przyprowadził porządku.

— Z Montevideo donoszą, że Anglicy, na żądanie władz miejscowych, opuścili 25-go Sierpnia zamek José, w którym trzymali załogę. Komodor Herbert doniósł przytém Konsulowi Jeneralnemu, P. Hood, że okręty swoje tak blisko brzegu postawił, iż w każdym razie będzie mógł bronić własności poddanych Angielskich. Krążą pogłoski, że zamek José ma być oddany Francuzom.

— Dnia 10-go rozbił się przy brzegach Irlandzkich statek pocztowy, płynący z New-York, przyczem 91 osób utraciło życie.

Н І Е М С К У .

Frankfurt nad Menem, 15 listopada.

Хіагѣ Електор Гесски, по kilkodziowej chorobie, zakończył dzisiaj o południu życie. Dostojny chory, lubo był mocno cierpiący, wstał był jeszcze dziś rano z łózka, i siedzący, bez oznak bólu, spokojnie umarł.

— Zgromadzony w Dreźnie Kongress pocztowy, uchwalił jednozgodnie d. 30 października zużenie tary pocztowej od listów na całe Niemcy, w ten sposób: że optata od pojedynczego listu, to jest nieważącego więcej jak półtora łota, wynosić będzie na odległość 6 mil włącznie, 2 kop. sr.; na odległość 20 mil włącznie, 5 kop.; a nad 20 mil, 10 kop. sr.

— W Reńskim Dostrzegaczu donoszą z Akwisgranu: „Nader ważne uczyniono tu odkrycie, to jest kości Karola Wielkiego. Jak wiadomo już Otto III kazał grobowiec tego Cesarza otworzyć w r. 1000, a Fryderyk Barbarossa, po uznaniu go przez Papieża Paskala III świętym, kazał d. 29 grudnia 1165 r., kości jego pozbiierać i w skrzyneczce zachować. Później relikwie te zginęły bez śladu, jakkolwiek wszelkich użyto starań, aby je wynaleść. W tych dniach odkryto przypadkiem ową skrzyneczkę w zamkniętym miejscu, do zakryty przytykającym, gdzie przez tyle wieków w ukrytej framudze stała.“

Ш В А Й Ц А Р Я .

Kanton Bernski.

Donieśliśmy już o zajeciu Fryburga przez wojska Związkowe. Miasto poddało się przez kapitulacyę, po kilkogodzinném bombardowaniu. Podług umówionych warunków, Kanton Fryburgski odłącza się od Oddzielnej Ligi, i zostawuje Sejmowi rozstrzygnięcie kwestyi o Jezuitach. (Wiadomo, że ta kwestya służy tylko za pozór do napaści na Kantony Oddzielnej Ligi). Kapitulacya zawarta została d. 14 listopada; atak zaś rozpoczął d. 13 o godzinie 3-jej z rana, z różnych stron razem. Z drugiej strony, na granicy Kantonów Zürieh i Argowii zaszły krwawe potyczki. Dnia 10 listopada stoczono bitwy na St. Gothardzie, w której wojska Kantonu Uri zostały z wielką stratą odparte.

— W Berneńskiej Narodowej Gazecie piszą: Przy wejściu do miasteczka Fryburgskiego Steffis, wojska Waadtlandzkie pojmały tamecznego Burmistrza, oraz wszystkich duchownych i znakomitsze osoby, i każą im towarzyszyć sobie, jako zakładnikom. Żołnierze chcieli przemocą włamać się do tamecznego klasztoru, i zaledwo oficerowie zdołali ich wstrzymać od tego. W Peusyonie Jezuickim nie znaleziono ani żywej duszy.

Kanton Zürich.

Komendant Kantonu Zürich, Major Brendlin, ogłosił d. 12 listopada wieczorem, następnny biuletyn: „Podług urzędowych doniesień, otrzymanych tu dzisiaj, o godzinie 4-jej z południa, wojska Oddzielnej Ligi wtargnęły do Dietweill (w Freyenaht). Brygada Königa (dywizya Zieglera) stoi w obec nieprzyjaciela. O potyczce nie jeszcze

приятеля. О стычкѣ еще ничего неизвѣстно. На владѣніи Цюрихскаго Кантона или на стояціи въ нихъ войска не было произведено нападенія.“

— 12-го числа вечеромъ было получено слѣдующее донесеніе изъ Округа Афольтернъ: „Колонна войскъ Зондербунда прокралась, около полудня, въ туманѣ, изъ Дитвейллъ, чрезъ Фрейенамтъ, съ намѣреніемъ занять плувучій мостъ при Лунернѣ. Въ то же время была предпринята изъ Цуга ложная атака по дорогѣ въ Канпель. Непріятельская колонна, наступавшая изъ Дитвейлла къ мосту, состояла изъ четырехъ баталіоновъ пѣхоты и двухъ баттарей. Узнавъ о приближеніи и силѣ непріятеля, караулъ началъ разводить мостъ. Вскорѣ непріятельская колонна явилась на лѣвомъ берегу Рейна, и открыла огонь изъ двухъ своихъ баттарей. Нашъ слабый отрядъ оказалъ мужественное сопротивление. Непріятель не могъ достигнуть своего намѣренія. Мы лишились одного убитого и нѣсколькихъ раненыхъ; потеря непріятеля была, безъ сомнѣнія, значительнѣе.“

Луцернскій Кантонъ

11 го Нолбря былъ собранъ ландштурмъ въ дѣломъ кантонѣ, съ повелѣніемъ запастись съѣстными припасами на три дня. Войска стоятъ теперь полукружіемъ, нѣмѣ бригадные штабы въ Луцернѣ, Русвилѣ и Виллисаяу. Въ самомъ Луцернѣ стоятъ только три роты пѣхоты, кавалерія, артиллерія и стрѣлки. Луцернцы заложили во многихъ мѣстахъ мины, простирающіяся на четверть часа отъ города. Главная мина на Гѣчѣ, и когда непріятель пойдетъ прямо на городъ, вся эта гора буде сброшена на дорогу.

Кантонъ Аппенцель внутр. Р. А.

Правительство этого полукантона также отказалось поставить свои войска въ распоряженія сейма. — Въ *Freie Rhoten* пишутъ, что между Граубюнденцами преобладаетъ рѣшительное мнѣніе не слѣдовать призванію къ оружію.

Италія.

Римъ, 6 Нолбря.

По поводу продолжительной аудіенціи, данной Его Святѣйшествомъ, 3 числа, австрійскому посланнику, надѣются здѣсь на скорое улаженіе феррарскихъ недоумствъ.

— Въ *Diario di Roma* отъ 3 числа с. м. напечатано оффиціальное назначеніе кардинала Альтиери президентомъ Рима и его округа, такъ называемаго *Comarca*; кардинала Антонелли президентомъ статс-совѣта, и кардинала Марини—форлійскимъ делегатомъ.

— Для совершенія засѣданій статс-совѣта, Папа предназначилъ одну изъ залъ ватиканскаго дворца, а въ распоряженіе консулторовъ предоставилъ придворные папскіе экипажи. Такъ какъ Ватиканъ, какъ извѣстно, весьма отдаленъ отъ центра города, а omnibusы еще здѣсь не существуютъ, то сіе новое спусхожденіе Папы очень важно.

— За недѣлю предъ симъ Папа посѣтилъ окрестности Данзогской гавани, гдѣ преимущественно подробно осматривалъ старинныя постройки гавани, причемъ присутствовавшій инженеръ долженъ былъ представлять ему ситуаціонныя планы. Одна изъ бѣдныхъ хижинъ вдругъ обратила на себя вниманіе Его Святѣйшества, который подошелъ къ оной, и нашелъ въ ней двоихъ бѣдняковъ, коимъ оставилъ отраду и щедрое вспомошествованіе.

— Рассказываютъ, что когда за нѣсколько предъ симъ времени герцогъ Боргезе жаловался Папѣ на медленность французскаго правительства въ присылкѣ купленнаго оружія, для римской національной гвардіи, Его Святѣйшество отвѣчалъ съ улыбкою: „Не опасайтесь, мы побѣдимъ и безъ оружія.“

Флоренція, 6 Нолбря.

Владѣтельный Моденскій герцогъ, возвратился 28 Октября изъ Вѣны въ Модену. Моденскія войска заняли Монтеніозскій округъ.

— На аудіенціи, данной недавно депутатамъ фивизианскаго округа, Его Высочество В. герцогъ утѣшилъ ихъ въ весьма ласковыхъ выраженіяхъ, что онъ не остается въ бездѣлствіи по ихъ дѣлу, но указалъ также на необходимость, чтобы народонаселеніе сего округа спокойно ожидало послѣдствій предпринятыхъ мѣръ.

не слышавъ. На posiadłości Kantonu Zürich, ani na stojące tam wojska dotąd nie uczyniono napadu.“

— Dnia 12 listopada wieczoremъ otrzymano następujące doniesienie z okregu Afoltern: „Kolumna wojska Oddzielnej Ligi przekradła się we mgle około południa, z Dietweill przez Freyeuamt, w zamiarze zajęcia pływającego mostu pod Lunerna. W tymże czasie przedsięwzięto z Kantonu Zug fałszywe poruszenie na drodze do Kappel. Nieprzyjacielska kolumna, idąca z Dietweill ku mostowi, składała się ze czterech batalionów piechoty i z dwóch baterji. Dowiedziawszy się o zbliżeniu się i sile nieprzyjaciela, patrol zaczął zdejmować most. Nie zadługo kolumna nieprzyjacielska ukazała się na lewym brzegu rzeki Ruis, i rozpoczęła ogień z dwóch swoich baterji. Nasz słaby oddział stawiał waleczny opór. Nieprzyjacielowi nie udało się dopiąć swego zamiaru. Utraciliśmy jednego w zabitych i mamy kilku rannych. Strata nieprzyjacielska była, bez wątpienia, daleko znaczniejsza.“

Kanton Lucerny.

Dnia 11 Listopada zebrana została milicya w całym Kantonie, z rozkazem zapotrzenia się w żywność na trzy dni. Wojska stoją obecnie w półkole, mając sztaby brigad swoich w Lucernie, Russwill i Willisan. W samej Lucernie stoją tylko trzy rotы piechoty, jazda, artyllerya i strzelec. Lucernczycy podsadzili na wielu miejscach mины, ciągnące się na kwadrans drogi od miasta. Główna mina jest na górze Gütsch, i jeśli nieprzyjaciel pójdzie prosto na miasto, cała ta góra zostanie zwałona na drogę.

Kanton Appenzel Rot wewnętrznych.

Rząd tego pół Kantonu także nie usłuchał rozkazów Sejmu względem oddania swojego wojska pod rozporządzenie większości.

— W *Freje Rhatier* piszą, że między Katolikami w Graubünden panuje stanowcze zdanie nie usłuchać wezwania do broni.

Włosны.

Rzym, 6 listopada.

Po długimъ postuchaniu, jakie Poseł austriacki d. 3 miał u Papieża, spodziewają się wkrótce załatwienia kwestji Ferraryjskiej.

— *Diario di Roma* z d. 3 b. m. zawiera urzędową nominacy: Kardynała Altieri na Prezydenta m Rzymu i jego okręgu, tak nazwanęj *Komaria*, Kardynała Antonelli na Prezesa Rady Stanu, a Kardynała Marini na Delegata w Forli.

— Na odbywanie posiedzeń Rady Stanu, przeznaczył Papież jednę z sal pałacu Watykańskiego, i do dyspozycyi Konsultorów oddał Papiezkie pojazdy dworskie. Ponieważ Watykan, jak wiadomo, bardzo jest oddalony od środka miasta, a fiakry lub omnibusy wcale tu jeszcze nie istnieją, przeto tę nową względność Papieża podwójnie cenić należy.

— Przed tygodniemъ zwiedził Papież okolice portu d'Anzo, a mianowicie oglądał w najdrobniejszych szczegółachъ dawne budowle portowe; przyczemъ obecny inżynier przedstawiać mu musiał plany sytuacyjne. Jedna z ubogich chat zwróciła nagle uwagę Jego Świątobliwości. Zbliżył się do niej, wszedł i zastał w niej dwoje ubogich starych ludzi, którymъ pozostawił pociechę i hojne wsparcie.

— Opowiadają, iż gdy przed niejakimъ czasem Xiąże Borghese uskarżał się przed Papieżemъ na opieszałość rządu francuzkiego w przestaniu zakupionęj broni dla narodowęj gwardji Rzymskiej, Ojciec św. odpowiedział z uśmiechemъ; „Nie lękaj się, my i bez oręża zwyciężymъ.“

Florencya, 6 listopada.

Paujący Xiąże Modencki wrócił d. 28 października z Wiednia do Modeny. Wojska Modenckie zajęły okrag Montignoso.

— Na posluchaniu, które niedawno Deputowani z prowincji Fivizzano mieli u W. Xięcia, Jego Cesarska Wysokość zapewnił ich w bardzo łaskawychъ wyrazachъ, że nie jest nierozumny w dotyczącęj ichъ sprawie, ale wskazał także potrzebę, aby ludność owęj okolicy spokojnie oczekiwała skutku uczynionychъ kroków.

10 Ноября.

6-го Ноября Моденскія войска заняли съ оружіемъ въ рукахъ Фивинціанскій округъ, безъ дозволенія и даже безъ вѣдома тосканскихъ властей, подавшихъ противъ сей мѣры настоящій протестъ. Во вчерашней *Gazetta di Firenze* напечатана оффиціальная по сему предмету статья, изъ коей видно, что помянутое занятіе послѣдовало вопреки начатыхъ переговоровъ и прежнихъ объявленій моденскаго правительства. Статья сія заключена слѣдующими словами: „Это событіе такое, котораго тосканское правительство не могло ни предвидѣть, ни предупредить, но которое, какъ въ отношеніи законности, такъ равно достоинства В. герцога и страны, должно сдѣлаться предметомъ глубокаго обсужденія.“ Въ сегодняшнемъ номерѣ сей же газеты присовокупляютъ, что въ Фивинціано дошло уже до кровопролитія: два человека убиты и три тяжело ранены.

Туринъ, 5 Ноября.

Сегодняшняя *Gazetta* извѣщаетъ о назначеніи двухъ президентовъ и 16 совѣтниковъ новоучрежденнаго кассационнаго суда. Первымъ президентомъ наименованъ Гаспаръ Коллеръ, вторымъ Джузеппе Громми; генералъ-адвокатомъ графъ Бермонди. При изданіи новаго закона о книгопечатаніи Король учредилъ также главную цензурную комиссію въ столицѣ и особенную комиссію въ каждой отдѣлной области. Президентомъ главной цензурной комиссіи назначенъ графъ Федерико Салопи-ди-Садерано. Въ шесть членовъ комиссіи избраны изъ профессоровъ университета или членовъ академіи наукъ. Президентомъ цензурной комиссіи для Туринской Области наименованъ Костанцо Гаццера, директоръ королевско-университетскій библиотеки и членъ академіи наукъ. — Вообще, извѣстіе о большихъ реформахъ произвело восторженное впечатлѣніе на всѣхъ жителей Сардинскаго Королевства. Во всѣхъ городахъ учреждены публичныя празднества, положено выбить въ память медали, пожертвованы значительныя суммы въ пользу бѣдныхъ, словомъ, повсюду народъ при восклицаніи: *a Carlo Alberto, a Pio IX, all' Italia* выражаетъ свою радость.

Генуя, 5 Ноября.

Вчера въ городъ нашъ прибылъ Король при радостныхъ восклицаніяхъ всѣхъ жителей, вышедшихъ на встрѣчу ему къ *Санъ-Пьетро д'Арена*. Его Королевское Величество принимаема былъ подлѣ городскихъ воротъ мѣстными властями, а восклицанія: *да здравствуетъ Карлъ Альбертъ!* раздавались повсюду. Восторгъ былъ чрезвычайный. Президентъ торговой палаты несъ великолѣпное знамя съ надписью: „Благодарная Генуэзская торговля.“ Вечеромъ весь городъ былъ великолѣпно иллюминированъ; Король проѣзжалъ верхомъ чрезъ главнѣйшія улицы, сопровождаемый постоянно толпами народа.

ПОРТУГАЛІЯ.

Лиссабонъ, 4 Ноября.

Королева благополучно разрѣшилась сегодня отъ бремени прицемъ. За нѣсколько дней предъ симъ, послѣ жаркаго совѣщанія съ англійскимъ посланникомъ, она такъ сильно заболѣла, что должны были открыть ей кровь.

— Министры внутреннихъ и иностранныхъ дѣлъ, не желая согласиться на противозаконныя мѣры, потребовали своего увольненія. Въ списокъ лицъ, которыя имѣютъ войти въ составъ кабинета Палмеллы, находится имена — Сальдана и Тонсека.

— Министерскій кризисъ все еще продолжается. Главнымъ препятствіемъ къ учрежденію кабинета служатъ финансовыя обстоятельства.

— Въ англійскихъ журналахъ утверждаютъ, что адмиралъ Нэпиръ, находящійся съ англійскимъ флотомъ на рѣкѣ Тагъ, хотѣлъ насильно вытребовать причитающуюся ему отъ Португальскаго правительства сумму. Въ *Diario* опровергаютъ это извѣстіе, объявляя, что адмиралъ Нэпиръ не требовалъ и не получилъ до сихъ поръ слѣдующей ему суммы.

Дня 10 listopada.

Дня 6 listopada wojska Modenские заняły z bronią wręku obwód Fivizzano, bez zezwolenia i nawet bez wiedzy władz Toskańskich, które formalną przeciw temu krokowi protestacją zaniesły. Wczorajsza *Gazzetta di Firenze*, zawiera urzędowy w tym przedmiocie artykuł, z którego się okazuje, iż pomienione zajęcie nastąpiło wbrew zawiązanym układom i poprzednim oświadczeniom Modenkiego rządu. Artykuł kończy się temi słowami: „Jestto wypadek, którego rząd Toskański ani przewidzieć, ani przeszkodzić mu nie mógł, lecz który, tak ze względu prawa, jako też godności W. Xięcia i kraju, musi się stać przedmiotem głębokiej rozważki.“ W dzisiejszym numerze tejże Gazety dodają, że w Fivizzano przyszło już do krwi rozlewu: dwóch obywateli zostało zabitych, a trzech ciężko ranionych.

Turyn, 5 listopada.

Dzisiejsza gazeta donosi o mianowaniu dwóch Prezydentów i 16 Radców nowo-ustanowionego Kassacyjnego Sądu. Pierwszym Prezesem mianowany został *Gaspar Colter*, drugim *Giuseppe Grommi*; Jeneralnym Prokuratorem Hr. *Bermondi*. Przy ogłoszeniu nowego prawa o wolności druku, Król ustanowił zarazem główną Komisją cenzury w stolicy, i oddzielne Komisye w każdej prowincyi. Prezesem głównej Komisji cenzury mianowany Hr. *Federigo Salopi-di-Salerno*. Wszyscy inni, w liczbie sześciu, członkowie Komisji, wybrani zostali z pomiędzy Professorów uniwersytetu lub członków akademii nauk. Prezesem Komisji cenzury dla prowincyi Turynskiej, mianowany został *Costanzo Gazzera*, dyrektor królewsko-unwersyteckiej biblioteki i członek akademii nauk. W ogólności, wiadomość o wielkiej reformach sprawiła nadzwyczajne wrażenie na wszystkich mieszkańcach królestwa Sardynskiego. We wszystkich miastach urządzono publiczne uroczystości, postanowiono wybić na pamiątkę medale, ofiarowano znaczne summy na korzyść ubogich, słowem wszędy lud przy okrzykach: *a Carlo Alberto, a Pio Nono! all' Italia*, radość swoją wyraża.

Genua, 5 listopada.

Wczoraj przybył Król do naszego miasta śród radośnych okrzyków całej ludności, która wyszła naprzeciw niemu aż po za *San Pietro d'Arena*. Jego Kr. Mość był przyjmowany przy bramie miasta przez władze miejscowe, a okrzyki: „*Niech żyje Karol Alberto!*“ rozlegały się ze wszystkich stron. Entuzjazm był nadzwyczajny. Prezes Izby handlowej niósł pyszną chorągiew z napisem: „*Wdzięczny handel Genui.*“ Wieczorem całe miasto było wspaniale oświetlone. Król przejeżdżał konno przez główne ulice, ciągle tłumami ludu otoczony.

PORTUGALIA.

Lizbona, 4 listopada.

Królowa powiła szczęśliwie syna, w dniu dzisiejszym. Kilku dniami przedtém, po zwawej konferencyi z Posłem angielskim, tak mocno była zasłabła, że jej krew puścić musiano.

— Ministrowie spraw zagranicznych i wewnętrznych, nie chcąc się dać skłonić do środków prawu przeciwnych, zażądali uwolnienia swego. W liście osób, które do mającego się utworzyć gabinetu Palmelli wejść mają, znajdując się nazwiska: *Saldanha* i *Tonseca*.

— Jeszcze trwa ciągle przesilenie ministerjalne. Główną przeszkodą w utworzeniu nowego gabinetu są trudności finansowe.

— Dzienniki Angielskie utrzymywały, że Admiral *Napier*, korzystając ze swego stanowiska, jako dowódca floty Angielskiej na Tagu, chciał gwałtem odebrać summy zaległe, należące mu od rządu Portugalskiego. *Diario* zbija te doniesienia, oświadczając, że Admiral ani żądał, ani otrzymał zwrotu swoich zaległości.